

Alexandru Lapusneanul 1564 -1569 - Incadrarea in evolutia literaturii romane

Publicata in primul numar al Daciei literare, nuvela Alexandru Lapusneanul de Costache Negruzzi vine perfect in intampinarea programului revistei, cel putin in doua puncte ale acestuia - cel referitor la promovarea unei literaturi originale si cel care recomanda subiecte autohtone de inspiratie. Materialul este preluat din "cronice batrane" (Mihai Eminescu), mai precis din cronica lui Grigore Ureche, si, pentru episodul omorarii lui Motoc, din Miron Costin (de unde prelucreaza scena uciderii lui Batiste Veveli). Aceasta nu inseamna insa copiere servila sau subordonare fata de conceptia autorilor prelucrati.

Pentru Negruzzi, literatura nu trebuie sa fie conforma cu realitatea (si aceasta mediata, cum e cazul cronicilor), ci cu propria sa viziune asupra acesteia, care e o viziune romantica. Limitele acesteia sunt ale verosimilului artistic si mai putin ale adevarului istoric. Cercetarile recente pun in lumina faptul ca Lapusneanu nici nu a fost un domn atat de crud; in realitate nici nu a omorat 47 de boieri si ca mai aspra era sotia sa. Vinovat de aceasta deformare este insa cronicarul Ureche. Important insa este, ca pornind de la sumare date istorice, Negruzzi - prin talentul si imaginatia sa - a reusit sa creeze o fictiune credibila.

Avem in Alexandru Lapusneanul prima proza istorica intr-adevar reusita din literatura noastra, si anume una care a stabilit pentru multa vreme standardele genului, o culme neintrecuta pana in prezent.

Tema operei

Tema nuvelei este istorica - perioada medievala moldoveana (perioada in care luptele pentru domnie duc la saracie), politica de ingradire a marii boierimi de catre domnitor si ilustreaza evocarea unui moment zbuciumat din istoria Moldovei in timpul celei de-a doua domnii a lui Alexandru Lapusneanu (1564-1569).

Subiectul operei

Subiectul urmeaza o desfasurare ascendenta si o clasica evolutie a momentelor.

Expozitiunea: Alexandru Lapusneanu revine in Moldova cu scopul de a-si relua scaunul domnesc, dupa ce, cu eforturi indelungate, izbutise sa-l alunge "pre rapitorul" stefan Tomsa, care-i urmasa la domnie. Lapusneanu fusese inlaturat de pe tron din cauza tradarii unor boieri, aceiasi care acum il intampina aproape de granita: vornicul Motoc, postelnicul Veverita, spatarul Spancioc si Stroici.

Acestia vor sa-l convinga sa renunte la tron, deoarece "norodul nu te vrea, nici te iubeste".

Intriga: Manios, cu ochii scanteind "ca un fulger", Alexandru Lapusneanu este hotarat sa se instaleze pe tronul Moldovei raspunzand boierilor cu fermitate: "Daca voi nu ma vreti, eu va vreau [...] si daca voi nu ma iubiti, eu va iubesc pre voi [...] Sa ma intorc? Mai degraba-si intoarce

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

Dunarea cursul indarapt".

Desfasurarea actiunii: Speriat de amenintarile lui Lapusneanu, Motoc cade in genunchi si-l roaga sa nu-i pedepseasca dupa faradelegile lor, dar acesta le promite sa-i crute, ba mai mult, ii fagaduieste ca "sabia mea nu se va manji in sangele tau". Dupa fuga lui Tomsa, Lapusneanu se aseaza pe tronul Moldovei si trece la pedepsirea aspra a boierilor, le ia averile, iar "la cea mai mica greseala dregatoreasca, la cea mai mica plangere [...], capul vinovatului se spanzura in poarta curtii [...] si nu apuca sa putrezeasca, cand alt cap ii lua locul". Doamna Ruxanda, sotia lui Lapusneanu si fiica "bunului Petru Rares", inspaimantata de cruzimile si crimele infaptuite de sotul sau, il roaga sa nu mai verse sange si sa inceteze cu omorurile, impresionata fiind de cuvintele vaduvei unui boier ucis, care o amenintase "Ai sa dai sama, doamna!". Zambind, Alexandru-voda ii promite "un leac de frica".

Punctul culminant: Alexandru Lapusneanu "facuse de stire tuturor boierilor" sa participe impreuna

la slujba de la Mitropolie, dupa care erau cu totii invitati "sa pranzeasca la curte", cu scopul de a impaca pe domnitor cu boierii. Ca niciodata, in ziua aceea Lapusneanu vine la biserica imbracat "cu toata pompa domneasca" si, dupa ce a ascultat cu smerenie slujba, "s-a inchinat pe la icoane [...], a sarutat moastele sfantului", rosteste un discurs emotionant in finalul caruia isi cere tuturor iertare pentru ca a varsat "sangele multora".

Boierii sosesc la ospat insotiti fiecare de cate doua-trei slugi, "adunandu-se boierii, 47 la numar". Spre sfarsitul ospatului, la semnul domnitorului, "toti slujitorii de pe la spatele boierilor" scot jungherele si-i omoara pe toti boierii. Lapusneanu pune apoi sa se reteze capetele celor ucisi, dupa care le aseaza in mijlocul mesei, "puind pe ale celor mai mici boieri dedesupt si pe a celor mai mari deasupra, dupa neam si dupa ranguri, pana ce facu o piramida de patruzeci si sapte capatane, varful careia se incheia prin capul unui logofat mare". Cand termina, o cheama pe domnita Ruxanda sa-i dea leacul de frica, promis, care lesina la vederea acestei grozavii spre dezamagirea domnitorului: "Femeia tot femeie [...], in loc sa se bucure, ea se sperie". In acest timp, putinii slujitori aflati in curte, care scapasera cu viata, "dasa larma pe la casele boierilor", asa ca o multime "de norod, tot orasul" venise la portile curtii domnesti.

Lapusneanu, instiintat de venirea norodului, trimise pe armas sa-i intrebe "ce vor si ce cer" si-si exprima fata de Motoc pornirea de "a da cu tunurile in prostimea aceea". Motoc este de acord, deoarece daca au murit atatia boieri, "nu-i vro paguba c-or muri cateva sute de mojici". Intrebata ce vrea, "prostimea ramasa cu gura cascata", deoarece ei venisera fara un scop anume, ci se luasera unii dupa altii, ca si acum cand incepura sa-si strige nemultumirile: "Sa se micsoreze dajdiile! [...] Sa nu ne mai jafuiasca! [...] Am ramas saraci! N-avem bani! Ne i-au luat toti Motoc!". Si brusc, toti ca unul, strigau "Capul lui Motoc vrem!". Profitand de aceasta situatie, Lapusneanu il da pe Motoc multimii, care se repezi asupra lui ca o "idra cu multe capete [...] si intr-o clipala il facu bucati", pedepsind astfel un boier tradator, fara ca sabia lui sa se fi manjit de sange, asa cum ii promisese.

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

Deznodamantul: Timp de patru ani Lapusneanu isi respecta promisiunea facuta Doamnei Ruxanda si nu mai ucide nici un boier, dar nascoceste tot felul de schingiuri: "scotea ochi, taia mani, ciuntea si seca pe care avea prepus". Era totusi nelinistit pentru ca nu pedepsise pe Spancioc si Stroici, pe care nu reusise sa-i gaseasca, simtindu-se mereu in pericol de a fi tradat de acestia. Se muta in cetatea Hotinului, unde se imbolnaveste "de lingoare" si, "in delirul frigurilor", il mostra constiinta pentru toate cruzimile infaptuite, il cheama la el pe mitropolitul Teofan, caruia-i cere sa-l calugareasca.

Trezindu-se din starea de inconstienta si vazandu-se imbracat in rasa de calugar, Lapusneanu se enerveaza foarte rau, isi pierde complet controlul si-i ameninta cu moartea pe toti, inclusiv pe sotia si fiul sau: "M-ati popot voi, dar de ma voi indrepta, pre multi am sa popesc si eu". ingrozita de amenintarile lui Lapusneanu, Doamna Ruxanda accepta sfatul lui Spancioc de a-i pune sotului ei otrava-n bautura. Scena otravirii este cutremuratoare, Negruzzi descriind in detaliu chinurile ingrozitoare ale domnitorului care "se zvarcolea in spasmele agoniei: spume facea la gura, dintii ii scrasneau, si ochii sai sangerati se holbasera", pana cand, in sfarsit, "isi dete duhul in manile calailor sai". A fost inmormantat la manastirea Slatina, unde "se vede si astazi portretul lui si a familiei sale".

Conflictul operei

Seria de opozitii ce defineste personajele nuvelei Alexandru Lapusneanu, organizeaza decisiv materialul epic si defineste coerenta viziunii artistice asupra unui subiect istoric.

Conflictul nuvelei este imprimat de lumea pe care Negruzzi o cunoaste din cronici sau din viata imediata. Natura conflictului este de esenta psihologica si sociala. Conflictul psihologic vizeaza cele doua aspecte ale personajului: Lapusneanu cel care a fost alungat de la domnie si aspira la ordine si dreptate si Lapusneanu cel care traieste patima razbunarii: "Cu averile voastre" fata de momentul final cand ameninta cu moartea fiului sau: "Iar pe cateaua asta [...] impreuna cu tancul ei".

Conflictul social priveste relatia antitetica dintre Lapusneanu si boieri, pe de o parte, pe de alta parte Lapusneanu - Doamna Ruxanda. in cadrul conflictului cu boierii se individualizeaza infruntarile cu: Motoc, apoi grupul Spancioc-Stroici.

Conflictele sunt aranjate intr-o succesiune care sugereaza o compozitie muzicala in care alterneaza ritmurile (tempourile). Conflictul Lapusneanu - boieri este foarte alert ca urmare a prezentarii lui cu ajutorul naratiunii si dialogului; conflictul Lapusneanu - Doamna Ruxanda este mai lent, data fiind utilizarea descrierii pentru nuanțarea naratiunii. De la un capitol la altul alterneaza conflictele si tempourile ca intr-o compozitie armonizata clasic.

Reintors in tara pentru o a doua domnie, Alexandru Lapusneanu isi manifesta, chiar de la bun inceput, vointa de a stapani autoritar, strangand fraiele puterii in propriile maini.

Replicile sale fata de "intampinarea" boierilor anunta un prim conflict: intre vointa domnitorului,

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

dorinta sa de a fi un suveran absolut, cu puteri depline asupra celor pe care ii carmuieste si punctul de vedere al boierilor, ce isi doresc un domn pe care ei insisi sa-l ridice pe tron pentru ca apoi sa guverneze sub numele acestuia.

Schimburile de replici mai sus mentionate, precum si scurta prezentare "istorica" a vocii sugereaza preexistenta acestui conflict, datand cel putin de la sfarsitul primei domnii a lui Alexandru Lapusneanu. Cel ce fusese candva "stolnicul Petre" avusese manifestari mai putin despotice la suirea pe tron. Atitudinea sa ingaduitoare incuraja o vesnic pusa pe intrigi boierime care, nepedepsita, il alungase de la domnie pe Alexandru Lapusneanu. Vechi juraminte de razbunare par a-l fi legat pe domnitor de vornicul Motoc, boier puternic, influent si ascultat de galcevitoearea boierime de tara. Lapusneanu isi exprima, chiar din prima scena, vointa de a-l pastra in viata pe Motoc atat timp cat ii este "trebuitor" si, mai ales, pentru a-l "usura" pe domn de "blestemurile norodului".

Celor ce-i spun ca nu este dorit in tara, Lapusneanu le da replica memorabila: "Daca voi nu ma vreti, eu va vreau...", expresie a hotararii de a se impune prin forta acolo unde bunele intentii dadusera gres.

La replica lui Lapusneanu, in care isi face cunoscuta dorinta de mentinere a tarii, Motoc anunta inceputul luptei. Negruzzi urmareste si accentueaza manifestarile lui Lapusneanu, ce tradeaza o psihologie aparte, asa cum a dorit si Negruzzi sa se inteleaga. De fapt, el nu are nimic patologic in manifestarile sale.

Politica de forta a voievodului se manifesta prin acte abuzive (confiscarea averilor) si prin acte de cruzime, care au darul de a o inspaimanta pe Doamna Ruxanda, urmarita de cuvintele-blestem "O sa dai sama, Doamna!". Cu umorul negru ce-i caracterizeaza interventiile, Alexandru Lapusneanu ii promite Doamnei un "leac de frica".

Prefacandu-se a se impaca - crestineste - cu boierii potrivnici, Lapusneanu jura stramb, insala, se preface pentru a-i atrage pe cei ce erau floarea boierimii la un ospat. Acesta se dovedeste a fi o cursa. Veselia ospatului se preschimba in varsare de sange. Jubiland sadic, Lapusneanu ii ofera Doamnei promisiul "leac de frica": o piramida de capete asezate dupa rangul, faima, averea celor ucisi.

Doar doi tineri boieri scapa de macel - Spancioc si Stroici, care reusesc sa fuga peste apele Nistrului, nu inainte de a lansa o promisiune a razbunarii catre urmaritori: "Spuneti celui ce v-au trimis [...] ca ne vom vedea pan-a nu muri!".

Motoc va fi oferit prada furiei multimii, confirmand astfel rolul de "tap ispasitor" pe care i-l nimerise Lapusneanu la intoarcerea in tara.

Devorat de suspiciune, slabit de boala, Lapusneanu se retrage la manastire. Delirand, prada febrei, incearca sa-l induca inca o data in eroare pe Dumnezeu (dupa juramantul stramb), prin dorinta - exprimata - de a se calugari. Revenindu-si insa in simtiri si trezindu-se in straie de calugar, voievodul redevine acelasi Alexandru Lapusneanu, care ameninta ca "de ma voi indrepta, pre multi am sa popesc si eu!".

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

Patima puterii il orbeste in asemenea masura pe Lapusneanu incat este gata sa-si ucida propriul fiu la gandul ca acesta i-ar putea lua scaunul domniei. In fata acestei amenintari, Doamna Ruxanda ii duce voievodului paharul cu otrava pregatit de Spancioc si Stroici. Lapusneanu, consecvent siesi, se stinge fara urma de regret pentru cele savarsite, sub privirile, la fel de necrutatoare, ale celor doi tineri boieri.

Conflictul puternic intre Lapusneanu si boieri cunoaste nu numai o rezolvare in deznodamantul capitolului IV, dar si in propriul punct culminant in capitolul III, in momentul uciderii celor 47 de boieri. Totusi, dupa acest moment tensiunea psihica se decompenseaza prin acalmia evenimentului din inceputul capitolului IV si prin utilizarea descrierii.

in afara de conflictul central, dintre voievod si boierii intriganti din jurul lui Motoc - conflict aparent "solutionat" prin piramida de capete si linsajul vornicului - exista si alte doua conflicte, la fel de importante in economia nuvelei.

Astfel, este conflictul ce-l opune pe Lapusneanu Doamnei Ruxanda. Cele doua personaje, ale caror

trasaturi se creioneaza prin antiteza, nu se afla in conflict de la bun inceput. Opozitia de principii se contureaza abia pe parcurs, pentru a duce la finalul tragic. Initial Doamna Ruxanda nu pune la indoiala justetea actelor sotului ei si Domnul Moldovei. Ceea ce o determina sa intervina este mai curand blestemul ce-i pare ca o urmareste, impreuna cu intreaga sa familie.

Blanda, induratoare, Doamna pare a fi, in toate, opusul lui Lapusneanu. Sotie si mama devotata, Doamna a tarii (si descendenta din neam de voievozi), Doamna Ruxanda este insa un om cu simtul datoriei. Lesina in fata piramidei de capete, dar nu intervine activ in treburile domniei decat atunci cand cel ce-i este sot pare a-si fi pierdut ratiunea devenind o amenintare pentru toti cei din jur si, mai ales, pentru fiul sau si viitorul voievod.

Ceea ce o determina pe Doamna sa ucida, in final, dupa o lupta interioara (intre datoria de sotie si aceea de mama si Doamna) este convingerea ca Lapusneanu il poate ucide pe fiul sau si mostenitorul tronului.

Conflictul dintre Alexandru Lapusneanu si tinerii boieri Spancioc si Stroici este unul ce opune o vointa despotica, o personalitate autocrata celor ce reprezinta o boierime iubitoare de tara si ordine. Fara a fi corupti si harsiti in intrigi, precum si boierii din jurul lui Motoc, Spancioc si Stroici sunt hotarati sa-i razbune pe cei ucisi avand convingerea ca, o data cu moartea sangerosului tiran, abuzurile vor inceta, iar asupra tarii vor domni pacea, linistea si dreptatea.

Structura si compozitia nuvelei.

Semnificatia mottourilor

Compozitional, nuvela respecta mai mult cerintele genului dramatic decat pe acele ale celui epic. Distingem in tesatura intima a nuvelei doua planuri. Unul anunta actiunile lui Lapusneanu in vederea nimicirii boierilor, iar cel de-al doilea ofera, la scena deschisa, spectatorului desfasurarea

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

faptelor. Credem ca cel de-al doilea plan constituie esenta dramatica a nuvelei.

Compozitia este de factura clasicista: sobra, echilibrata, intr-o arhitectonica organizata in patru capitole, fiecare purtand un motto care exprima ideea substantei epice. Cele patru capitole urmeaza un echilibru clasic, caci alterneaza conflictele si procedeele de expunere sugerand echilibrul clasic al unei compozitii muzicale in care alterneaza ritmurile.

Nuvela are o structura simetrica si un echilibru solid atat in ceea ce priveste ilustrarea evenimentelor, cat si in ceea ce priveste psihologia si tragismul personajului, ceea ce-l determina pe Vasile Alecsandri sa o numeasca un adevarat "cap de opera de stil energetic si de pictura dramatica".

Mottourile reproduc, intr-o forma usor modificata, cronica lui Ureche si S. Dacalul, capitolul De la a doua domnie a lui Alexandru-voda Lapusneanu.

"Daca voi nu ma vreti, eu va vreu..." - cuvintele apartin lui Lapusneanu, ca raspuns la indemnul de a renunta la tronul Moldovei adresat lui de catre boierii veniti sa-l intampine. Se refera la conflictul, anuntat inca din expozitiune, dintre Lapusneanu si boierii sustinatori ai lui stefan Tomsa. C. Negruzzi se slujeste de textul lui Gr. Ureche: "Daca au mers solii acei de la Tomsa, si au spus lui Alexandru-voda. Atunci sa fi zis Alexandru-voda: ". Opozitia dintre cele doua pronume "eu" - "voi" anunta conflictul nuvelei. Aceste cuvinte ilustreaza hotararea lui Lapusneanu de a ocupa tronul impotriva vointei marilor boieri, si prin ele se instituie intriga;

"Ai sa dai sama, Doamna!..." - este replica vadevei unui boier ucis de Lapusneanu, amenintare adresata Doamnei Ruxanda, sotia domnitorului, pentru crimele infaptuite de el. Reprezinta un tablou ce pare a fi mai mult rezultatul fanteziei si inventivitatii scriitorului, creat cu scopul de a patrunde in adancime personajul principal. Afirmitia vadevei o face si pe Doamna Ruxanda complice la faptele sangeroase ale domnitorului si starneste interventia acesteia in a tempera conflictul generator de ura si razbunare;

"Capul lui Motoc vrem..." - sunt cuvintele multimei de tarani nemultumiti, veniti la Curte sa se planga de asuprirea boierilor, de saracie, de foame, de viata lor devenita insuportabila. Mottoul anunta cea mai dramatica parte a nuvelei, episodul antologic din punct de vedere al structurii intime, al gradarii si echilibrului situatiilor, precum si al ingeniozitatii artistice cu care Negruzzi a stiut sa aseze fata-n fata domnul, boierii si poporul;

"De ma voi scula, pre multi am sa popesc si eu..." - sunt cuvintele lui Alexandru Lapusneanu, aflat pe patul de suferinta, ca o amenintare impotriva celor care-l calugarisera. Amenintarea releva o pornire demonica pe care numai moartea o poate opri.

Prin viziunea realista a trecutului istoric, prin relieful uimitor al caracterelor si prin viguroasa sa constructie epico-dramatica, Alexandru Lapusneanu se situeaza printre marile realizari ale literaturii pasoptiste.

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

Alexandru Lapusneanu - caracterizare

Imaginea lui Lapusneanu, personaj creat de Negruzzi, nu se poate suprapune datelor oferite de istorie si desigur nici nu se recomanda din punctul de vedere al cerintelor impuse de o opera beletristica.

Alexandru Lapusneanu este personajul principal al nuvelei cu acelasi titlu prin calitati de exceptie si efecte extreme, Negruzzi reusind sa intruchipeze un personaj unic prin complexitatea acestuia. Este asezat in centrul nuvelei, toate celelalte personaje, ca si actiunile prezentate, sunt orientate spre reliefaarea caracterului acestuia.

Asa cum e infatisat, trasatura sa dominata, care le subordoneaza pe toate celelalte, este dorinta de putere, de a o cuceri si de a o pastra cu orice pret.

Erou romantic, Lapusneanu este alcatuit din puternice trasaturi de caracter, un personaj exceptional, ce actioneaza in imprejurari deosebite. Autorul isi urmareste personajul, de-a lungul celor patru capitole, din momentul intrarii in tara si pana in clipa mortii. Tot ceea ce se intampla in aceasta nuvela poarta pecetea duritatii lui Lapusneanu.

Astfel in capitolul I Lapusneanu este prezentat de catre autor, in detaliul frapant, amanuntit, conducandu-ne astfel in mijlocul starii de spirit a personajului. Negruzzi utilizeaza dialogul ca procedeu de caracterizare astfel personajul relevandu-si propriile sale trasaturi prin intermediul gesturilor, al gandurilor. Se observa ca Lapusneanu vorbeste in pilde, folosindu-se de exclamatii si intrebari retorice, intrand astfel in categoria personajelor romantice.

Negruzzi impinge in prim plan faptele sa vorbeasca, printr-o concizie clasica, intr-un dialog viu, de o rara autenticitate. Prin puterea de evocare a dialogului, printr-o fina observatie a gesturilor, a mimicii se dezvaluie toata miscarea psihologica a viitorului tiran.

Cand rememoreaza intaia domnie a lui Lapusneanu, autorul foloseste o succesiune de interogatii retorice, redand astfel furia personajului. Boierii ii cer lui Lapusneanu sa paraseasca tara, acesta insa este hotarat sa-si recupereze tronul. Din reactia lui Lapusneanu se contureaza doua amanunte specifice acestui personaj: cinismul si dorinta de razbunare.

Replicile exprima atitudini vizibile, starea sufleteasca a eroilor in timpul vorbirii asigurand caracterul scenic.

Lapusneanu ii primeste pe cei trei boieri protocolar si rezervat, "silindu-se a zambi" (expresia fetei). Replicile arata siguranta de sine si atitudinea provocatoare a domnului care-i face pe dusmanii sai sa-si dezvaluie ostilitatea si intentiile adevarate: "Am auzit, urma Alexandru, de bantuirile tarii si am venit s-o mantui; stiu ca tara m-asteapta cu bucurie". Ultima parte a replicii este scanteia care declanseaza raspunsul invaluit in viclenie al lui Motoc si raspunsul dur, ferm, autoritar, intr-o izbucnire de furie si ura abia stapanita a Lapusneanului, exprimat in replici scurte, taioase, care pun in lumina impulsivitatea, omul violent, politicianul fara scrupule, neingaduitor in infruntarea cu boierii. Replicile au ramas memorabile, capatand valoare de sentinta.

Negruzzi insoteste replicile cu observatii asupra fizionomiei personajului, care reflecta trairile

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

interioare ale eroului: "raspuse Lapusneanul, a caruia ochi scanteiara ca un fulger". Interogatiile si exclamatiile personajului, retezarea taioasa a vorbelor interlocutorului sau, succesiunea rapida, dintr-o rasuflare, a raspunsurilor Lapusneanului exprima ritmul starii sufletesti a personajului, vorbirea lui devenind dramatica, traita la cote inalte ale simtirii omenesti. Cu o intuitie psihologica remarcabila, Negruzzi isi lasa personajul sa se dezlantuie intr-o furie si o manie galgaitoare, subliniind paroxismul traiirii prin amanunte fizionomice: "Radea, muschii i se suceau in rasul acesta, si ochii lui hojma clipeau".

Cand Motoc, plin de umilinta, ii cere lui Lapusneanu sa-l ia de partea sa, Lapusneanu da dovada de inteligenta, capacitate de analiza si patrundere psihologica. Cu ajutorul unui proverb Lapusneanu il caracterizeaza pe Motoc: "lupu paru-si schimba, da naravul ba".

Printr-o singura linie, Lapusneanu surprinde liniile caracteristice boierilor: Veverita, dusman vechi, dar cinstit, Spancioc este tanar cu multa dragoste de tara, Stroici e naiv, de aceea nu cunoaste minciunile, iar Motoc e "invechit in zile rele" si "ciocoi fatarnic".

Dorinta de putere n-ar valora nimic daca n-ar fi sustinuta de o serie de alte calitati care sa-i dea posibilitatea de manifestare si dintre acestea, cea mai importanta este abilitatea in ceea ce priveste relatiile umane. Abilitatea de a face promisiuni linistitoare pentru ceilalti si care, personal, nu-l angajeaza cu nimic. Tot de aceasta tine si capacitatea de a-si stapani impulsurile violente, atunci cand are ceva de castigat de pe urma acestui lucru.

Este expert in manipulare si declara cu cinism acest lucru atunci cand, la inceput, hotaraste sa-i crute, deocamdata, pe boieri, si pe Motoc in special: "te voi cruta, caci imi esti trebuitor, ca sa ma mai usurezi de blastemurile norodului".

Lapusneanu a venit in tara cu anumite intentii care sunt pline de patima razbunarii, acest lucru punand in evidenta un personaj diabolic. Lapusneanu se contureaza ca un adevarat personaj tragic. El indeplineste toate caracteristicile personajului tragic din teatrul vechii Grecii.

Alexandru Lapusneanu in prima sa domnie, a vrut sa multumeasca tot poporul. Faptul ca acest lucru nu i-a reusit atrage dupa sine vina personajului. Grecii numesc acest moment, moment numit hybris.

Prin urmare Lapusneanu a fost alungat de la tron, fapt care a dat nastere poftii de razbunare. Se marcheaza prin acest lucru un alt moment al personajului tragic, moment pe care vechii greci il numesc pathos.

Procedeele de caracterizare cu care opereaza autorul in acest prim capitol sunt procedeele de caracterizare directa (prin cuvintele autorului); autorul retine cateva detalii de comportament sau de expresie care au in sa o greutate extraordinara in definirea traiirilor personajului: "muschii i se suceau intr-un ras nervos. O astfel de tehnica de portretizare este experimentata de realisti in tehnica detaliului semnificativ sau frapant, precum si procedeul de caracterizare indirecta (prin dialog). Dialogul este de esenta dramatica, este lasat sa curga liber, autorul nu intervine nici cu

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

scurte interventii scenice astfel incat capitolul are un aspect dramatic, iar personajul are consistenta tensionata si complexa a unui personaj viu. Lapusneanu este tipul domnitorului tiran si crud, cu vointa puternica, ambitie si fermitate in organizarea razbunarii impotriva boierilor tradatori, aceasta fiind unica ratiune pentru care s-a urcat pentru a doua oara pe tronul Moldovei: "Daca voi nu ma vreti, eu va vreau".

Daca in primul capitol portretul lui Lapusneanu este scos in evidenta prin intermediul antitezei dintre boieri si Lapusneanu in al doilea capitol, caracterizarea lui Lapusneanu reiese din antiteza conflictuala dintre domnita Ruxanda si el. domnita Ruxanda e plina de intelepciune, gingasie pe cand Lapusneanu e crud, nemilos si fatarnic. Este de observat in acest capitol momentul in care Lapusneanu infuriat de cerinta domnitei, si anume de a inceta omorurile, pune mana pe jungher. Este o reactie necontrolata a lui, nepotrivita pentru un domnitor. Prin aceasta actiune, Lapusneanu dovedeste a fi un om cu o fire colerica, impulsie, obisnuit sa judece si sa faca dreptate singur, dupa propriile reguli.

Auzind cererea domnitei, Lapusneanu o mustra "pentru vorbele nebune", dar promite in final ca va inceta cu omorurile, insa nu inainte de a-i da leac de frica. Lapusneanu in momentul de fata, disimuleaza, dorind sa fie calm si se poarta autoritar fata de sotia sa, dar si cinic pentru ca in sine leacul promis o va ingrozi. Este o reactie de-a dreptul maladiva a personajului dand inca o data dovada de cruzime, spirit diabolic si spirit de razbunare. Lapusneanu ajunge acum sa indeplineasca cu adevarat rolul de personaj exceptional in situatii exceptionale, specific personajelor romantice.

Procedeele pe care autorul le foloseste in capitolul doi sunt: caracterizare directa si caracterizare indirecta.

in capitolul trei il surprinde pe Lapusneanu intrand in biserica prilej pentru autor sa realizeze descrierea costumului eroului. Autorul reuseste totodata sa creeze si atmosfera de epoca (moment in care de altfel se dovedeste ca Negruzzi este si un adevarat creator al realismului).